

17.6.2020

1/3

YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO

Laajakaistatukiohjelman jatkaminen

1 Lausuntopyyntö ja tuen kuvaus

Liikenne- ja viestintäministeriö on 6.5.2020 pyytänyt yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttääkö valmisteilla oleva laajakaistatukiohjelman jatkaminen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit ja siitä, mitä valtiontukisääntöjen mukaista menettelyä tukiohjelman osalta tulisi noudattaa (lausuntopyyntö liitteenä).

Tuen tavoitteet ja sisältö

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan Suomi tavoittelee viestintäyhteyksien kehittymistä vähintään Euroopan unionin laajakaistatavoitteiden mukaisesti. Niiden mukaan vuonna 2025 kaikilla kotitalouksilla tulisi olla mahdollisuus käyttää vähintään 100 Mbit/s yhteyksiä, joiden nopeus olisi voitava kasvattaa yhteen gigabittiin sekunnissa.

Hallitusohjelman mukaan huippunopeita yhteyksiä rakennetaan ensisijaisesti markkinaehtoisella rahoituksella ja vasta toissijaisesti edistetään verkkojen rakentamista julkisella tuella. Suomessa on yhä alueita, joille laajakaistayhteyksien markkinaehtoisien saatavuuden ei uskota syntyvän esimerkiksi pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen vuoksi. Tämän vuoksi hallitusohjelman mukaisesti laajakaistatukiohjelmaa esitetään jatkettavaksi. Tukiohjelma suunnataan alueille, joille kaupallista laajakaistaa ei ole tulossa ennen vuotta 2025. Tukiohjelmassa huomioidaan myös taajamien saatavuusongelmat.

Tukiohjelman jatkamista koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa tukiohjelmaa esitetään jatkettavaksi pääsääntöisesti samoilla tukiehdoilla. Laajakaistarakentamisen tukeminen mahdollistettaisiin alueilla, joilla nopean laajakaistan kaupallista tarjontaa ei ole. Tukea voitaisiin myöntää nopeiden laajakaistayhteyksien eli symmetristen nopeudeltaan vähintään 100 megabittiä sekunnissa mahdollistavien yhteyksien rakentamiseen. Kaupallisesti tarjolla olevat laajakaistayhteydet sekä suunnitelmat sellaisten rakentamiseksi kartoitettaisiin ennen valtiontuen julkista hakumenettelyä. Tukiohjelmaan sovellettaisiin yleistä ryhmäpoikkeusasetusta. Tukiohjelman jatkaminen esitettäisiin tehtäväksi uudella lailla (laki laajakaistarakentamisen tuesta) ja samalla aiempaa tukiohjelmaa koskeva laki laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla esitettäisiin kumottavaksi. Tukiohjelman tavoitteena on rakentaa laajakaistasaatavuus 10 000 kotitaloudelle.

Tuen määrä ja myöntäminen

Tukiohjelman budjetti on yhteensä 5 miljoonaa euroa vuodelle 2021.

Tukiohjelman valtionapuviranomaisena toimisi Liikenne- ja viestintävirasto. Tukiohjelman mukaiset tukikelpoiset kustannukset jakautuisivat kunnan, valtion ja tuensaajan välille. Kunnan ja valtion yhteenlasketun julkisen rahoituksen enimmäismäärä uudessa tukiohjelmassa olisi 66 prosenttia hankkeen tukikelpoisista kustannuksista. Kunnan maksuosuus olisi kunnan taloudellisesta kantokyvystä ja kunnan asukastiheydestä riippuen kahdeksan, 22 tai 33 prosenttia ja valtiontuen osuudeksi rahoituksesta muodostuisi tällöin kunnan maksuosuusluokasta riippuen 33, 44 tai 58 prosenttia.

2 Ennakkoarviointi

2.1 EU:n lainsäädännön mukaisten valtiontuen edellytysten täyttyminen

Laajakaistatukiohjelman voidaan arvioida täyttävän Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit.

Tukiohjelman mukaiset avustukset myönnetään valtion varoista (Liikenne- ja viestintävirasto). Kyseessä on harkinnanvarainen avustus, joka myönnetään etukäteen asetettujen tavoitteiden ja tukiohjelman koskevassa hallituksen esitysluonnoksen mukaisten valintakriteereiden edellytykset parhaiten täyttävälle hankkeille. Tukitoimenpide on näin ollen valikoiva. Lausuntopyynnön mukaan tukitoimenpiteellä on vaikutuksia myös jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailuun.

2.2 Valtiontukea koskeva menettelytapa

Lausuntopyynnön mukaan tukitoimenpiteeseen ei voida soveltaa yleistä de minimis -asetusta (komission asetus 1407/2013), koska myönnettävän tuen määrää ei ole rajattu 200 000 euroon.

Lausuntopyynnössä on arvioitu, että tukitoimenpiteeseen soveltuu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (komission asetus EU 651/2014 muutoksineen, jäljempänä RPA) laajakaistainfrastruktuureille myönnettävää tukea koskeva 52 artikla (*Tuki laajakaistainfrastruktuureille*). Lisäksi tukiohjelmaan sovellettaisiin ryhmäpoikkeusasetuksen yleisiä säännöksiä koskevaa I lukua ja valvontaa koskevaa II lukua.

Tukiohjelman koskeva hallituksen esitysluonnos sisältää viittaukset sovellettaviin EU:n valtiontukisääntöihin sekä keskeiset ryhmäpoikkeusasetuksen ehdot, kuten kiellon myöntää tukea vaikeuksissa oleville yrityksille (RPA 2 artiklan 18 kohta) sekä niin kutsutun Deggendorf-ehdon (Komission tiedonanto sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperintää edellyttävien komission päätösten tehokkaasta täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa 2007/C 272/05).

3 Yritystukineuvottelukunnan lausunto

Yritystukineuvottelukunta puoltaa ennakkoarvioinnissa esitettyä ja toteaa, että laajakaistatukiohjelma täyttää EU:n lainsäädännön mukaiset valtiontuen edellytykset siltä osin kuin tukea myönnetään taloudelliseen toimintaan tai siihen liittyviin investointeihin. Valtiontukea koskevana menettelytapana kyseessä olevan tukiohjelman tapauksessa voidaan soveltaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklaa. Yritystukineuvottelukunta toteaa, että ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen edellyttää, että myönnettävä tuki täyttää asetuksen I luvun yleiset edellytykset muun muassa tuen kannustavan vaikutuksen, tukien kasautumisen sekä soveltamisalarajausten osalta, sekä tukien valvontaa koskevan II luvun edellytykset.

Julkisen talouden suunnitelman mukaan valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen varataan 5 miljoonaa euroa vuodelle 2021. Yritystukineuvottelukunta kiinnittää huomiota siihen, että tukiohjelmaan sovellettavat nykyiset EU:n valtiontukisäännöt ovat voimassa 31.12.2020¹ saakka ja että tarvittaessa tukiohjelman kansallista oikeusperustaa tulee muuttaa valtiontukisääntöjen muutosten edellyttämällä tavalla.

Esittelijä: Erityisasiantuntija Elisa Fagerström

LIITTEET

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 6.5.2020

¹ Komissio todennäköisesti jatkaa nykyisten valtiontukisääntöjen voimassaoloa vuoden 2023 loppuun saakka, mutta virallista päätöstä voimassaolon jatkamisesta ei vielä ole tehty.